

NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Novice izhajajo v Ljubljani vsak teden dvakrat, namreč v sredo in saboto.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiwels.**

Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., scer 3 fl., za pol leta 2 fl. po pošti, scer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XI.

V saboto 22. oktobra 1853.

List 85.

Ne prepozno kositi merve in otave.

Pomina vredno je tudi našim kmetovavcem, kar o tem časnik Hesinske kmetijske družbe piše, rekoč:

Navadni čas otavo (Grummet) kositi je mesca kimovca (sept.); bolj pozno, ko se kosí, bolje je, mislijo večidel kmetje, da se trava dobro obrase in se je več nakosi.

Ravno tako se ravna tudi z mervo (senom), večidel se senožeti prepozno kosé.

To pa je slabo gospodarstvo. Kar se več pridelava, se pa slabše pridelava; če gospodar le gleda na velik kúp klaje, ne pa na tečnost njeno, se sam sebe goljufa. S klajo živinsko je kakor z živežem človeškim. Tečna dobra piča redi, slaba in ktera nič v sebi nima, le želodec nabaše. Da krava mlado travo in sočnato deteljo raji je in da ji več zaleže kakor vsahnjena trava in prezrela terda detelja, je znano vsakemu. Tudi človeku bolje tekne kos mastnega mesa mlade živine, kakor kos pustega stare merhe.

Po starem kopitu še senó v bolj gorkih krajih ne sme pred kresom, v bolj merzlih višjih krajih pa ne pred sv. Marjetó kositi. Véra je namreč od nekdanj, da trava mora dozoreti, da seme, ki odpade na senožeti, nov zarod napravi in se merva sploh dobro obrase.

Ali ta véra je pomota, pòzna košnja gotova škoda.

Kakor hitro trave ocvetó, se v travjih bilkah več redivnih delov spremeni v pusto terdo stvar (laknjic): če bolj je seme dozorelo in če več ga je izpadlo, tolikanj manj vredno je senó. Tako senó ni več vredno kakor dobra slama.

Al to še ni edina škoda. Seme, od ktereга kmetje mislijo, da bo nov zarod napravilo, malokdaj tako globoko do zemlje pride, da bi moglo začeti lepo kaliti, ampak večidel zgajije in pod zlo gré. Le velika sreča mora biti, da se kaj tega semena zemlje prime. Ta mervica pa gotovo ne poverne une škode, ki kmetovavca zavoljo tega zadeva, da prepozno kosí. Zakaj veliko veliko travnih korenin (Grasstock) po dozoru semena pod zlo gré, ki bi bile iznovega krepko ozelenele, ako bi ne bila senožet prepozno pokošena bila.

Še druga škoda je ta, če se senó (merva) prepozno kosí, da otavi premalo časa ostaja: majhna ostane in malo se je pridelava. Če deževno vreme nastopi, je nadloga, otavo dobro domú spraviti.

Al ta škoda še ni zadnja. Če se otava pozno kosí, se trava pred zimo ne more dobro obra-

sti in se tako močno vkoreniniti, da ji zim-ska zmerzlina nič ne škodje. Kakor z žitom, tako je tudi s travo: lepši ko ozeleni senožet in se obrase pred zimo, več se bo pridelalo merve prihodnje leto.

Tako izvira ena škoda iz druge. Ako se prava napaka opusti, se odpravi vzrok vsih sledečih.

Senó (merva) naj se kosí, kadar večidel trav na travniku cveté.

Otava ne terpi tako lahko in tako hitro po dežju škode, kakor senó. Ker ima pa za kmetovavca veliko vrednost, mora skerbeti, da lepo suho domú spravi. Čez dan se mora pridno premetavati, na večer pa zgodaj na kupe spraviti, da se po rōsi ne moči.

Ako ni bilo moč otave popolnoma suhe domú spraviti, naj se varje, da se preveč ne spari in vžgè. Dobro je nad lego vlažne otave terdo zložiti lego ječmenove ali ovsene slame, in nad to spet lego otave in tako dalje; med otavo nastljano slamo živina tako rada je kakor otavo.

Kmetijske skušnje.

(Pri presajeranju starega drevja) priporoča v Gumprehtovem kmetijskem časniku izveden sadjorejic sledeče: „Eno leto preden se drevó presaditi misli, se na 2 čevlja krog in krog drevésa zemlja toliko prekoplje, da se zamorejo z žago naj močnejši korenine odžagati. Odžagajo se pa te stare korenine zato, da po leti nove sesavne koreninice izrasti zamorejo in se drevó lože presadi. Jama, kamor se drevó prestavi, mora naj manj 4 čevlje v kvadratu velika biti; tudi se naredi jama za 12 ali 15 pavcov globokeji kakor ima drevó v zemljo priti. Zdaj se zalije do verha z vodo; po tem se nameče z lopato toliko rahle zemlje (ktera se s kolom pomeša), da je jama tako visoko ž njo napolnjena, da se vsadi drevó va-njo. Je drevó na svoje mesto vsajeno, se zaliva z vodo, zame-tuje z zemljo in meša tako dolgo, da je jama popolnoma zasuta. Na to vižo se vsede, kar je v zemlji bolj debelega, na dno, — kar je pa bolj drobni in rahli parstnih drobcov, se prime okoli koreninice in jim ostane prav priročno tam za živež. Na to vižo presajenih drevés tudi ni treba po navadno zalivati, ker tisto navadno zalivanje izpira le korenine, da drobna in za prvi živež naj tečnejša parst se poplakne na dno, kamor korenine ta čas še segniti ne morejo.

Na to vižo se dajo brez nevarnosti tudi zelene drevésa presajati. Če se je drevó ravno,